

86.3
X 935

04
7

УКРАЇНЬСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЗНАВЦІВ

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ДЕРЖАВНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
ІМ. І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ

ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ
ІМ. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ

КРЕМЕНЕЦЬКЕ МЕДИЧНЕ УЧИЛИЩЕ ІМ. А. РІЧИНСЬКОГО

**“ХРИСТІЯНСТВО
І
МОРАЛЬ”**

(Науковий збірник)

234180

БІБЛІОТЕКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ
КИЇВСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ
ІМ. І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

“Укрмедкнига”

2001

СПІВВІДНОШЕННЯ ХРИСТИЯНСЬКОГО І МОРАЛЬНОГО ІДЕОЛОГІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ (30-50-ТІ РР.ХХ СТ.) (На програмних матеріалах ідеологів т.зв. інтегрального та організованого українського націоналізму).

1) В наукових колах часто є домінуючою думка, згідно з якою, становлення теоретичної концепції націоналізму тісно пов'язується із зміцненням політичних позицій в тодішній Європі ідей фашизму (Італія) та націонал-соціалізму (Німеччина). Це в значній мірі виключає об'єктивні пошуки витоків становлення українського націоналізму як філософської та світоглядної течії. Складність вивчення означеної проблеми полягає ще й у поліфакторності українського націоналізму, в його невизначеності, в неспівставленні категорій "етнос", "народ", "нація", "національний рух", "націоналізм" (В світовій суспільній науці існує понад 30 параметрів визначення "націоналізму" в різних сітках координат: соціальна, політична, психологічна, релігійна, світоглядна тощо).

2) Безперечно рушійною силою українського націоналізму був пафос національно-визвольної боротьби. Його досягненням стало насичення динамізмом пореволюційної дійсності та забезпечення тривалості боротьби після програних визвольних змагань. Цю розбурхану національну енергію націоналізм намагався скерувати у річище політичної системи, що своєю суспільною суттю перегукувалася з тоталітарними течіями в повоєнній Європі (праці Д.Донцова, М.Сціборського). Проте ще раз слід підкреслити, що найближчих родичів українського націоналізму слід шукати не стільки у німецькому нацизмі чи італійському фашизмі – продуктах індустріальних і урбанізованих громадянств, скільки серед партій цього типу в аграрних, економічно відсталих народів Східної Європи: хорватські усташі, румунська Залізна гвардія, словацькі глінаївці, польський ОНР тощо. Отже будучи явищем генетично самостійним, увібравши в себе національну самобутність українства, український націоналізм у своєму розвитку безперечно зазнавав впливу відповідних чужоземних зразків.

3) Расизм і антисемізм не були істотно притаманні інтегральному націоналізму, хоча в 30-х роках письменна деяких націоналістичних публіцистів не були позбавлені антисемітських мотивів, тоді, як інші автори, близькі до націоналізму, розробляли проблематику "української раси".

4) Прагнучи здійснити духовно-культурно революцію українства ідеологи українського націоналізму (отже і ОУН – В.У.) ключову роль у цьому процесі відводили морально-виховним цінностям християнства, вбачаючи в цьому запоруку державного відродження української нації.

5) Питання національного визволення і розбудови Української держави поставили перед націоналістичним рухом завдання, з одного боку, чітко зарепрезентувати свою позицію по відношенню до ролі й місця національної церкви, релігії у визвольному русі, з другого – у використанні ідейного, морального потенціалу християнства у вихованні молодого покоління, яке становило основу організаційної сітки руху і практично мало реалізувати поставлені організацією завдання. Цим і пояснюється жваве обговорення і формування позиції організації її ідеологічним сектором (реферантурою – В.У.) з питань впливу ідей християнства на виховання патріота-борця за власну державу, проблеми взаємовідносин церкви і держави, світської людини і релігії, майбутнього української церкви тощо.

6) У своїх програмових документах, що разом з організацією проходили закономірний еволюційний розвиток, вдосконалення, виходячи з тодішніх життєвих реалій, ОУН підкреслювала, що майбутня Українська держава стоятиме на становищі “повної волі релігійної совісті”, проводитиме політику співпраці з українським духовенством різних культів у справі морального виховання нації, стоятиме на позиції автокефалії української церкви з метою створення в майбутньому соборної української церкви. ОУН неодноразово наголошувала, що ідеї християнства є потужним джерелом у творенні національних звичаїв і моральності, впливають на розвиток національної та культурної свідомості народу і сприяють поглибленню та установленню національної самобутності.

7) Ідеї християнства слугували важливим чинником і для національної консолідації. Це пояснюється позицією організації, що національна церква можлива тільки в національній державі. Водночас, поневолення нації має своїм наслідком і релігійно-церковне роз’єднання, що є негативним моментом у духовному вихованні народу.

8) Наука церкви допускалася до співпраці з державою задля морально-патріотичного виховання, насамперед, молоді, звідси обов’язковість релігійного навчання шкільної дітвори (1).

9) Ідеали християнства виступали ключовим чинником у напрацюванні ідеологічних святих українського націоналізму (“Приречення (присяга) члена ОУН”, або “Декалог” - десять заповідей українського націоналіста, автор – Степан Ленкавський, “44 правила життя українського націоналіста”

автор – Зенон Коссак та інші), що було продовженням намагання в ідеологічно-свогляднім відтинку праці членів націоналістичного руху створити систему зобов'язуючих моральних законів, які б допомагали виховувати кадри високоідейних, працьовитих, жертвних і активно наставлених до життя борців за інтереси Української нації. “Прирікаю і зобов'язуюся перед Богом, перед українським народом – перед власним сумлінням як член Револьюційної ОУН – все і всюди працювати й боротися за Українську Самостійну Соборну Державу, за здійснення ідей і Програм ОУН, для добра й величі України, українського народу, людини, а через це – для добра всього людства... Так мені, Боже, допоможи (2). “12... Знай, що найкраще віддаси Богові почесь через Націю та в ім'я Нації чинною (дієюю, - В.У.) любов'ю до України, суворо практичною мораллю борця та творця вільного державного життя”, “33. Будь скромний і шляхитний, але знай, що значить слабкість і покора, 35. Не завидуй нікому. Приймай те, що здобудеш власною працею і вартістю, 44. Що робиш, роби совісно і так, якби воно мало остатися вічно й мало стати останнім і найкращим свідомством про тебе” (3).

Література

1. Духовне життя нації та його організація // Політична програма й устрій ОУН. – Б.у.п., 1940. – С. 39; Центральний державний архів вищих органів управління України (ЦДА ВОУкраїни), 3833, оп.2, спр. арк. 21зв.
2. Приречення (присяга) члена ОУН.
3. 44 правила життя українського націоналіста.